

Psychosocial Factors Related to the COVID-19 Prevention Behaviors of Undergraduate Students

Naksit Sakdapat¹

Received: April 7, 2021 Revised: June 24, 2021 Accepted: July 25, 2021

Abstract

This study is a comparative study by using the interactionism model. It aims to identify significant indicators and indicator quantity of situational factors and psychological states related to COVID-19 prevention behaviors. The study's sampling group is 612 undergraduate students who study in year 3 and higher levels, selected by a multi-stage sampling. The study found that online information receiving is positively and significantly related to COVID-19 prevention behaviors ($r = 0.638, p < .01$) The multiple regression analysis found that psychological traits, situations, and situational factors can predict COVID-19 prevention behaviors of the sampling group for 71.70%; the best predictor is online information receiving. The high-risk group is a group of female undergraduate students, a group of undergraduate students who has a low grade, and a group of undergraduate students who study in Humanities, Sociology and Business Management. The study suggests preventive measure development to support COVID-19 prevention behaviors for public health related organizations and the foundation for health-related research in the future.

Keywords: psychosocial, COVID-19 prevention behaviors, undergraduate students

¹ Lecturer at Interdisciplinary Studies, Faculty of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce.
E-mail: naksit9@gmail.com

ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกัน โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

นักสิทธิ์ ศักดาพัฒน์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เปรียบเทียบ โดยอาศัยกรอบแนวคิดพื้นฐานจากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบ่งชี้ตัวทำนายที่สำคัญและปริมาณการทำนายของจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 612 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ($r = 0.638, p < .01$) และผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และจิตลักษณะตามสถานการณ์ สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของกลุ่มรวม โดยทำนายได้ร้อยละ 71.70 ตัวทำนายที่สำคัญที่สุดคือ การรับรู้ข่าวสารจากสื่อออนไลน์ และยังพบกลุ่มเสี่ยงได้แก่ กลุ่มนักศึกษาแพทยศาสตร์ กลุ่มนักศึกษาเกษตรเฉลี่ยต่ำ และกลุ่มนักศึกษาที่เรียนสาขาทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ ผลการวิจัยนี้ได้ชี้แนะถึงแนวทางการพัฒนาในเชิงป้องกัน เพื่อสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม การป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากยิ่งขึ้นให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านสาธารณสุข อีกทั้งยังเป็นพื้นฐาน สำหรับการต่อยอดงานวิจัยไปสู่การศึกษาพฤติกรรมด้านสาธารณสุขในอนาคต

คำสำคัญ: ปัจจัยทางจิตสังคม พฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา นักศึกษาปริญญาตรี

¹อาจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย อีเมล: naksit9@gmail.com

บทนำ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่มีจุดเริ่มต้น เมื่อธันวาคม 2562 โดยพบครั้งแรกในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization) ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public health emergency of international concern) และยังมีแนวโน้มว่าจะหยุดลง แม้ขณะนี้มีการพัฒนาวัคซีนที่สามารถป้องกันกับโรคระบาดนี้ได้ แต่โรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่ายังคงมีการแพร่เชื้อระหว่างคนในลักษณะเดียวกันกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดเชื้อจากละอองเสมหะจากการไอ การหายใจ โดยทั่วไปแล้วจะไม่แสดงอาการ แต่มีระยะแพร่เชื้อ (Infectious period) อยู่ระหว่าง 2 ถึง 14 วัน ก่อนแสดงอาการ ซึ่งอาการที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ไอ และหายใจลำบาก ภาวะแทรกซ้อนอาจรวมไปถึงปอดบวม และอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน การรักษาจึงพยายามมุ่งเข้าไปที่การจัดการกับอาการของโรค และรักษาแบบประคับประคอง มาตรการป้องกันที่มีการแนะนำ ได้แก่ การสวมใส่หน้ากาก การรักษาความสะอาด การล้างมือ การอยู่ห่างจากบุคคลอื่น การลดการแออัดของผู้คน การติดตามอาการ และกักตนเองเป็นเวลา 14 วัน ในกรณีที่สงสัยว่าตนเองอาจติดเชื้อ นอกจากนี้การตอบสนองทางสาธารณสุขทั่วโลก เช่น การจำกัดการท่องเที่ยว การกักต้อน การห้ามออกจากเคหสถานเวลาค่ำคืน การยกเลิกการจัดงาน และการปิดสถานศึกษา

ประเทศไทยได้มีการตอบสนองของรัฐบาลอย่างจริงจังและเข้มงวดต่อการระบาด เริ่มจากการคัดกรองและการติดตามการสัมผัส มีการคัดกรองโควิดตามท่าอากาศยานนานาชาติ สำหรับผู้ที่มีประวัติเดินทางหรือสัมผัสกับผู้ป่วยยืนยัน และมีการสอบสวนโรคกรณีที่เกิดกลุ่มการระบาดตามพื้นที่ต่างๆ สำหรับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เน้นการเฝ้าระวังตนเอง การรักษาความสะอาดโดยเฉพาะการล้างมือ โดยขอความร่วมมือให้ใส่หน้ากากอนามัย พกเจลแอลกอฮอล์ และหลีกเลี่ยงฝูงชน ซึ่งได้มีมาตรการ อาทิเช่น การแบ่งจำนวนนักเรียนมาเรียนในแต่ละวัน การเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงเป็นพิเศษ การจัดการเรียนการสอนทางออนไลน์ เพื่อลดความเสี่ยงที่นักเรียนนักศึกษาจะรวมกลุ่มกัน และเลื่อนการเปิดเทอมออกไปจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลาย ในขณะที่การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามีตัวเลขของผู้ติดเชื้อที่ต่ำลง รัฐบาลได้ประกาศผ่อนปรนบางกิจกรรมกลับสู่สถานการณ์เดิม ประชาชน นักเรียน นักศึกษา กลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติใหม่ (New normal) แต่กลับพบตัวเลขของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาตามมาอีกครั้งในพื้นที่ต่างๆ กระจายเป็นวงกว้าง ทำให้ต้องมีมาตรการในการสกัดกั้นเชิงรุก เช่น การปิดพื้นที่ การปิดเมือง (Lockdown) เป็นต้น ซึ่งจากสถานการณ์หลายๆ ครั้ง พบผู้ติดเชื้อที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ปรากฏอยู่เสมอ และมีแนวโน้มจากการสอบสวนโรคพบว่า เชื่อมโยงกับแหล่งสถานบันเทิง ผับ บาร์ ร้านอาหาร ห้องสมุด หอพักนักศึกษา เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อประโยชน์สำหรับการวางแผนเชิงป้องกัน พร้อมทั้งยังสามารถบ่งชี้ตัวทำนายสำคัญและปริมาณการทำนายของจิตลักษณะและสถานการณ์ อีกทั้งยังสามารถระบุกลุ่มเสี่ยง ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนานักศึกษา โดยเฉพาะการส่งเสริมพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากโรคติดเชื้ออย่างถูกต้องทิศทาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อบ่งชี้ตัวทำนายที่สำคัญและปริมาณการทำนายของจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
- 2) เพื่อศึกษาหากกลุ่มเสี่ยงและแสวงหาปัจจัยปกป้องพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ของ Magnusson and Endler (1977) เพื่อค้นหาปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยแบ่งเป็น 4 ด้านสำคัญ คือ 1) สาเหตุด้านสถานการณ์ (Situational factors) 2) สาเหตุด้านจิตลักษณะเดิม (Psychological traits) 3) สาเหตุร่วมจากปฏิสัมพันธ์ ของสถานการณ์และจิตลักษณะเดิมที่บุคคลกำลังเผชิญ และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมบุคคล (Mechanical interaction) และ 4) สาเหตุด้านจิตลักษณะตามสถานการณ์ (Psychological states) หรือปฏิสัมพันธ์ภายในตน (Organismic interaction) ซึ่งนำมาใช้ในการกำหนดกรอบตัวแปรและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการวิจัยนี้

พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา: ความหมาย และวิธีวัด

พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรค (Disease prevention behaviors) มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้ Steele and Broom (1972) ให้ความหมาย พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรค หมายถึง การกระทำใดๆ ของบุคคลที่กระทำเป็นประจำและสม่ำเสมอที่เกี่ยวข้องกับการมีสุขภาพดี ส่วน Harris and Guten (1979) ให้ความหมายของ พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรค หมายถึง การกระทำใดๆ ของบุคคลที่กระทำเป็นประจำสม่ำเสมอที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ให้มีสุขภาพดีซึ่งเป็นการกระทำที่มีความสำคัญในการป้องกันโรค ดังนั้น พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคจึงเป็นพฤติกรรมของการดูแลตนเอง ในสภาวะปกติเป็นการดูแลตนเองเพื่อให้สุขภาพอนามัยของตนเองและสมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงเสมอ ส่วน Duangchan (2007) ได้อธิบายความหมายของ พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรค หมายถึง เป็นพฤติกรรมอนามัยอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่จะช่วยส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรค ซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันตลอด 24 ชั่วโมง

พฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (Coronavirus prevention behavior) ในงานวิจัยนี้หมายถึง การกระทำที่แสดงออกในลักษณะของการดูแลตนเอง และเป็นผู้รับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค รู้จักการป้องกันตนเองจากการระบาด ระมัดระวังตนเองและสังคมรอบข้างอย่างเหมาะสม สวมใส่หน้ากากอนามัย ใช้เจลแอลกอฮอล์ล้างมืออย่างถูกวิธี รักษาความสะอาดและปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยที่ตัวอย่างเคร่งครัด ขณะอยู่ที่พื้นที่ส่วนบุคคล หรือ พื้นที่สาธารณะ หลีกเลี่ยงการเดินทางไปในพื้นที่แออัดของผู้คน มีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาเป็นอย่างดี เป็นแบบวัดที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย จำนวน 16 ข้อแบบวัดประเภทมาตราประเมิณรวมค่าประกอบด้วยมาตรวัด 6 ระดับ จาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย”

กลุ่มตัวแปรสถานการณ์กับพฤติกรรมกำหนัดป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

สภาพแวดล้อมรอบตัวบุคคลเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความคิดและการกระทำของบุคคล (Bhanthumnavin, 2015) การประมวลเอกสารส่วนนี้ จึงศึกษาตัวแปรกลุ่มดังกล่าวทั้งหมด 3 ตัวแปร มีรายละเอียด ดังนี้

การรับรู้ข่าวสารจากสื่อออนไลน์ เป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การยอมรับข่าวสารทางเทคโนโลยี (Davis, 1989) และสนใจข้อมูลจากสื่อออนไลน์ เกี่ยวกับการแพร่และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันข้อมูล และอัปเดตข้อมูลแบบเรียลไทม์ การใช้เครือข่ายทางสังคม ในอินเทอร์เน็ต (Social community) เช่น Facebook, YouTube, Podcasting, Online Video, Instagram, Line, Linked in, Wikis เป็นต้น มีผลการศึกษาว่าการรับรู้ข่าวสารจากสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของคนไทยในเขตปริมณฑล (Ngamkana, 2014) พฤติกรรมป้องกันการรับและแพร่โรคในสถานที่สาธารณะ (Praneetvatakul, 2018) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อออนไลน์มาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาที่มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อออนไลน์น้อย

ปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย เป็นการยอมรับในกฎระเบียบ แบบแผน ข้อบังคับที่ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันของนักศึกษา เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือมาตรฐานในการปฏิบัติของมนุษย์ในสังคมหนึ่งๆ ปทัสถานทางสังคมจะเกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในสังคมมีความคิดเห็นว่าการแสดงพฤติกรรมอย่างใดที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ก็จะยอมรับและปฏิบัติตาม แต่ถ้าสมาชิกมีความคิดเห็นว่าการแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ก็จะไม่ยอมรับนำมาปฏิบัติ และอาจจะเกิดการโต้แย้งคัดค้านกับการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆ ก็ได้ (Ajzen & Fishbein, 1980) เมื่อมีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามสืบมาเรื่อยๆ ก็จะกลายเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติของสมาชิกของสังคม อันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมสังคมนั้นๆ มีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและการประพฤติของสมาชิกในสังคม เช่น การสวมใส่หน้ากากอนามัยอย่างเคร่งครัดของนักศึกษา การใช้ช้อนกลาง ตักอาหาร การหมั่นล้างมือและการรักษาความสะอาด มีผลการศึกษาว่าปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ดี เช่น พฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถืออย่างมีประโยชน์ (Chanachakit, 2005) พฤติกรรมการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยว (Chodsudsanae, 2002) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัยมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาที่มีปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัยน้อย

การเห็นแบบอย่างจากครอบครัว เป็นการรับรู้ถึงการกระทำพฤติกรรมต่างๆ ของผู้ปกครองหรือญาติที่อาศัยอยู่ร่วมกัน (Bandura, 1986) ที่แสดงออกถึงความสนใจ ความเอาใจใส่ในการดูแลสุขภาพอนามัยในแง่ของการแพร่และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งสามารถถ่ายทอดทั้งความคิดและประสบการณ์ โดยมีลักษณะ ดังนี้ 1) กระบวนการใส่ใจ 2) กระบวนการเก็บจำ 3) กระบวนการกระทำ 4) การแสดงออกได้พร้อมๆ กัน (Bhanthumnavin, 2008) มีผลการศึกษาว่าการเห็นแบบอย่างจากครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องสุขภาพ เช่น พฤติกรรมฉลาดดูแลสุขภาพตน (Promlukkano, 2006) พฤติกรรมการรักษาความสะอาด (Saipopoo, 2003) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีการเห็นแบบอย่างจากครอบครัวมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาที่มีการเห็นแบบอย่างจากครอบครัวน้อย

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

จากทฤษฎีสัมพันธนิยมที่กล่าวถึงตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาของบุคคลกลุ่มต่างๆ การประมวลเอกสารส่วนนี้ จึงศึกษาตัวแปรกลุ่มดังกล่าวทั้งหมด 3 ตัวแปร มีรายละเอียด ดังนี้

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นกระบวนการทางจิตสำนึกเพื่อวิเคราะห์ หรือประเมิน ข้อมูลในคำแถลงหรือข้อเสนอที่ผู้แถลงอ้างว่าเป็นความจริง การคิดวิเคราะห์เป็นรูปแบบของกระบวนการที่สะท้อนให้เห็นความหมายของคำแถลง และการตรวจสอบจากหลักฐานที่ได้รับการไตร่ตรองด้วยเหตุและผล แล้วจึงตัดสินใจ คำแถลงหรือข้อเสนอที่ถูกระบุว่าเป็นความจริงนั้น การคิดวิเคราะห์อาจทำได้จากการรวบรวมข้อมูล การสังเกตการณ์ ประสบการณ์ หลักแห่งเหตุและผล หรือการสื่อความ การคิดวิเคราะห์ต้องมีพื้นฐานของคุณค่า เชิงพุทธิปัญญาที่สูงเลยไปจากการเป็นเพียงการแบ่งเนื้อหาที่รวมไปถึง ความกระฉับกระชวย ความแม่นยำ ความต้องตรง เนื้อหา หลักฐาน ความครบถ้วนและความยุติธรรม (Glaser, 1941) มีผลการศึกษาว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล เช่น พฤติกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัย พยาบาลตำรวจ (Poungjuntaradej & Pleankaew, 2016) พฤติกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเรียนแบบผสมผสานโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาวิชา (Makmeesub, 2010) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาก เป็นผู้ที่มีการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มากกว่านักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณน้อย

การประเมินแก่นแห่งตน (Core self-evaluation) เป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงบุคลิกภาพ 4 ประการ (Judge et al., 1997) ได้แก่ 1) ความภูมิใจในตนเอง (Self-esteem) เป็นการมองเห็นคุณค่าของตนเอง 2) ประสิทธิภาพแห่งตนโดยทั่วไป (Generalized self-efficacy) เป็นการประเมินว่าตนจะสามารถทำได้ดีขนาดไหน ในสถานการณ์ต่างๆ 3) อាកารทางประสาท (Neuroticism) เป็นแนวโน้มของการมีวิธีการคิดหรือการอธิบายที่เน้นแง่ลบ ระมัดระวัง 4) ความเชื่ออำนาจในตน (Locus of control) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ Rotter (1996) ที่เน้นความเชื่อในการที่ตนจะใช้ความพยายาม เพื่อทำให้เกิดความสำเร็จ ผู้ที่มีการประเมินแก่นแห่งตนมาก เป็นผู้ที่ มีบุคลิกภาพของความเป็นนักวิจัยมาก (Bhanthumnavin, 2015) มีการคิดวางแผนเป้าหมายและคิดวางแผนการทำงาน (Judge et al., 2005) และมักประสบความสำเร็จในการทำงาน (Judge, 2009) มีผลการศึกษาว่าการประเมิน แก่นแห่งตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล เช่น พฤติกรรมการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน (Supasamut & Bhanthumnavin, 2016) พฤติกรรมการเป็นพนักงานที่ดีของหน่วยงาน (Sarntthoy, 2015) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีการประเมินแก่นแห่งตนมาก เป็นผู้ที่มีการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาที่มีการประเมินแก่นแห่งตนน้อย

ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน (Future orientation and self control) เป็นความสามารถของบุคคลในการ คาดการณ์ไกลและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นผลจากการกระทำในปัจจุบันรวมทั้ง ความสามารถของบุคคลที่อดได้รอได้ เพื่อนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคต (De Volder & Lens, 1982) ซึ่งแสดงถึง ลักษณะนิสัยของลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน 4 ด้าน ได้แก่ 1) สามารถคาดการณ์ไกล และ เห็น ความสำคัญของ อนาคต โดยตัดสินใจเลือกกระทำที่เหมาะสม 2) สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหา และวางแผนงานเพื่อเป้าหมาย ในอนาคต 3) รู้วิธีการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้อย่างเหมาะสม และ 4) สามารถให้รางวัล และลงโทษตนเอง เมื่อ กระทำไม่เหมาะสม (Bhanthumnavin, 1998) ผู้ที่มีจิตลักษณะประการนี้มาก มักเป็นผู้ที่คิดได้ไปถึงในอนาคตว่า สิ่งทีตนเองกระทำอยู่ในปัจจุบันนั้น จะมีผลกระทบต่อบุคคลหรือสิ่งต่างๆอย่างไร การคิดแบบนี้มีความเกี่ยวข้องกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย (Horvath & Novaky, 2016) มีผลการศึกษาว่าการประเมินแก่นแห่งตนมี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล เช่น พฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Panthongkhum & Numniem, 2003) พฤติกรรมการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (Makchareon, 2013) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย

กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

ทัศนคติ (Attitude) เป็นจิตลักษณะของบุคคลที่อยู่ในรูปของความรู้สึกพอใจ หรือไม่พอใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกนี้เกิดจากความรู้เชิงประเมินค่าของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งนั้น (Bhanthumnavin, 1988) การประมวลเอกสารส่วนนี้ จึงศึกษาตัวแปรกลุ่มดังกล่าวทั้งหมด 2 ตัวแปรมีรายละเอียดดังนี้

ทัศนคติต่อพฤติกรรมการแพร่และการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา เป็นการประเมินค่าของนักศึกษาเกี่ยวกับการมองเห็นประโยชน์ และความสำคัญของพฤติกรรมการแพร่และการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา รวมทั้งความรู้สึกชอบหรือพอใจในการกระทำพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) การเห็นประโยชน์ หรือ การเห็นโทษ 2) ความรู้สึกชอบ หรือ ความรู้สึกไม่ชอบ 3) การที่จะกระทำ หรือ พร้อมจะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำ มีผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในกลุ่มนักศึกษา เช่น พฤติกรรมฉลาดดูแลสุขภาพ (Promlukkano, 2549) พฤติกรรมการปลูกฝังอบรมบุตรให้เคารพกฎระเบียบ (Kedkomol, 2003) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการแพร่และการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาที่มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการแพร่และการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนายน้อย

ความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา หมายถึง การที่นักศึกษาเชื่อว่าตนมีความสามารถในการทำนายความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งคือ การดูแลสุขภาพให้ดี เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งเป็นผลหนึ่ง หรือ ความสามารถในการขับเคลื่อนให้นักศึกษาสนใจด้านสุขภาพ เพื่อให้ให้นักศึกษาปลอดภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ (Bhanthumnavin et al., 1993) ซึ่งมีพื้นฐานจากทฤษฎีของ Rotter (1966) ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ความสามารถในการทำนาย (Predictability) ความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุหนึ่งและผลหนึ่ง และความเชื่อที่ว่าตนสามารถควบคุมให้เกิดผลนั้นตามที่ต้องการได้ (Controllability) เช่น ความเชื่อที่ว่า ความสำเร็จเกิดจากความพยายามของตน ยิ่งตนทุ่มเทมากเท่าใด ก็ยิ่งประสบความสำเร็จมากด้วย ยิ่งดูแลสุขภาพมากเท่าใด ยิ่งป้องกันตนเองมากเท่าใด ก็มีโอกาสที่จะปลอดภัยจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากขึ้น เป็นต้น มีผลการวิจัยพบว่า ความเชื่ออำนาจในตนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในกลุ่มนักศึกษา เช่น ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนและความเชื่อด้านสุขภาพกับการดูแลตนเองของผู้ป่วยวัยรุ่น (Churaitatsanee, 2009) พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล (Suttirak, 2009) เป็นต้น การวิจัยครั้งนี้ จึงคาดว่านักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาที่มีความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนายน้อย

ลักษณะชีวสังคมภูมิหลัง

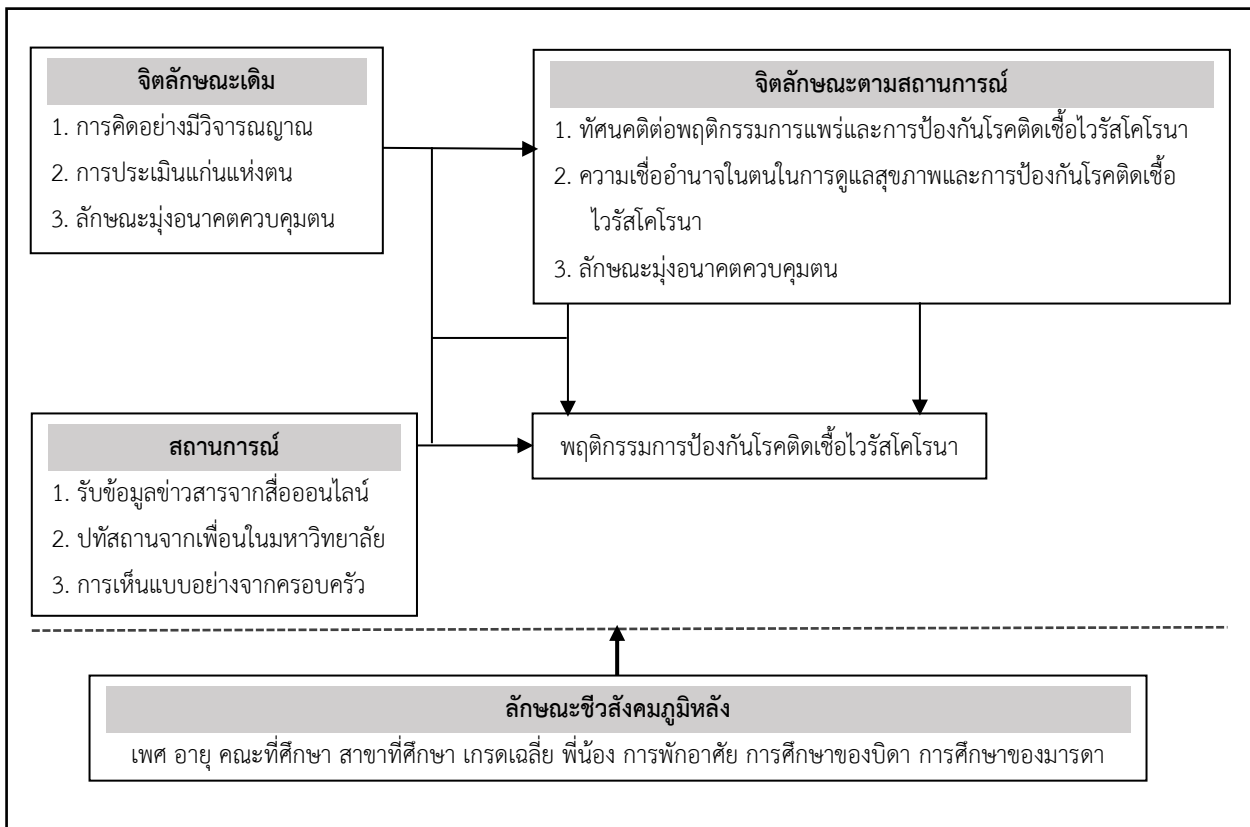
หมายถึง การสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา สาขาที่ศึกษา เกรดเฉลี่ยรวม จำนวนพี่น้อง การพักอาศัย การศึกษาของบิดา และการศึกษาของมารดา

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากรูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Magnusson & Endler, 1977) และการประมวลเอกสารสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิด โดยมีตัวแปรดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ จำนวน 6 ตัวแปร ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การประเมินแก่ตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ปักสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย และการเห็นแบบอย่างจากครอบครัว ร่วมกับตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร ได้แก่ ทศนคติต่อพฤติกรรมแพร่และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา และความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา รวมทั้งสิ้น 8 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ได้มากกว่าตัวทำนายจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงลำพังอย่างน้อย ร้อยละ 5

สมมุติฐานที่ 2 ตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ จำนวน 6 ตัวแปร ร่วมกับตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร รวม 8 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ได้ตั้งแต่ ร้อยละ 40 ขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีและอายุมากกว่า 18 ปี ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage quota sampling method) ทั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรในการสุ่มตัวอย่างคือ 1) สุ่มพื้นที่ตั้งแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) 2 พื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 3 แห่ง และมหาวิทยาลัยในกำกับของเอกชน 3 แห่ง 2) ประเภทของสาขา ทำการสุ่มสาขาทางด้านวิทยาศาสตร์ กับ ทำการสุ่มสาขาทางมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ 3) นักศึกษาระดับปริญญาตรี ทำการสุ่มกลุ่มของนักศึกษาอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบ่งเป็น กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 กับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 และ 4) จำนวนนักศึกษาเท่ากับ 25 คน (6x2x2x25) รวมทั้งสิ้นอย่างน้อย 600 คน โดยเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2563

สำหรับการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยขออนุญาตอาจารย์ผู้สอน ประมาณ 1 ชั่วโมง สำหรับให้นักศึกษาตอบแบบวัด ซึ่งก่อนการตอบแบบวัด ผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูล ได้อธิบายวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการตอบ สิทธิผู้ตอบ การรักษาความลับข้อมูล และเอกสารแสดงความยินยอมผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย (Consent form) เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายมาตรฐานการวิจัยจริยธรรมในมนุษย์ (National policy and ethical guidelines for human research) จึงเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูล จากนั้นเมื่อเสร็จสิ้นผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบข้อมูล

การสร้าง พัฒนาเครื่องมือวัด การหาคุณภาพเครื่องมือวัด

สำหรับการวิจัยนี้ได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดมาจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและปรับใช้แบบวัดของนักวิจัยท่านอื่นๆ ที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง ซึ่งเป็นชุดแบบสอบถามปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการแพร่และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา จำนวน 10 ชุด ที่เป็นแบบวัดมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scales) ได้แก่ 1) แบบวัดการดูแลตัวเอง 2) แบบวัดความคิดเห็นของฉันทัน 3) แบบวัดความมั่นใจของฉันทัน 4) แบบวัดชีวสังคมภูมิหลัง 5) แบบวัดสิ่งที่ฉันทันคิด 6) แบบวัดการเรียนรู้ของฉันทัน 7) แบบวัดฉันทันในปัจจุบันและอนาคต 8) แบบวัดการเรียนรู้ของฉันทัน 9) แบบวัดคนรอบข้างฉันทัน และ 10) แบบวัดสิ่งที่ฉันทันเห็นจากคนใกล้ โดยเป็นการให้ผู้ตอบรายงานตนเอง (Self-report) โดยแต่ละข้อประกอบด้วย มาตร 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความทางบวก การให้คะแนนให้จาก 6 5 4 3 2 1 ตามลำดับจาก จริงที่สุดจริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย สำหรับข้อความทางลบ เกณฑ์การให้คะแนนจะให้ในทิศทางการกลับกัน

สำหรับการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวัดมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์บริบทของนักศึกษา ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการและคุณลักษณะที่ต้องการวัด 3) สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามปฏิบัติการ โดยสร้างขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีและจากการปรับแบบวัดงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่าง 4) นำแบบวัดทั้งหมดนี้ให้คณะผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตพฤติกรรมศาสตร์คัดเลือกข้อที่มีเนื้อหาเรียบง่ายและเหมาะสม พร้อมทั้งตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) รวมถึงได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบซ้ำ (Face validity) ก่อนนำไปทดสอบใช้ 5) นำไปทดลองกับกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) ที่จะใช้ในการวิจัยนี้ จำนวน 120 คน นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) ด้วยสถิติ Independent sample t-test ใช้เทคนิค ร้อยละ 27 (D'Agostino & Cureton, 1975)

สำหรับการหาคุณภาพของเครื่องมือวัดมีรายละเอียดดังนี้

1) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) หรือ การค้นหา t-ratio โดยการคำนวณค่า t-ratio ข้อที่ผ่านเกณฑ์คือต้องได้ค่า t ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

2) การคำนวณค่า Item-total correlation หรือ ค่า r ข้อที่ผ่านเกณฑ์คือต้องได้ค่า r ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป กรณีการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดที่ไม่มีข้อนั้นรวมอยู่ (Item-total correlation) ด้วยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ค่า r ที่ผ่านเกณฑ์ ควรมีค่ามากกว่า 0.20 ขึ้นไป ทั้งนี้ ข้อความที่ผ่านเกณฑ์คัดเลือกจะต้องครอบคลุมนิยามตัวแปรในแผนผังแบบวัด กรณีที่มีข้อผ่านเกณฑ์ไม่เพียงพอ จะยึดเกณฑ์ค่า t เป็นหลักในการตัดสินใจ เนื่องจากค่า r เป็นเพียงตัวแสดงว่าข้อความในแบบวัดอยู่ในมิติเดียวกันกับข้อความอื่นๆ มากน้อยเพียงใด ซึ่งไม่ได้แสดงถึงความสามารถในการจำแนกลักษณะที่ต้องการวัดในปริมาณที่แตกต่างกันออกจากกันได้ โดยจะต้องคัดเลือกข้อให้ครบตามแผนผังของแบบวัด และแต่ละแบบวัดควรมีจำนวนข้อไม่ต่ำกว่า 10 ข้อ ในกรณีที่จำนวนข้อไม่ผ่านเกณฑ์ทั้งคู่ทำให้มีจำนวนข้อไม่เพียงพอตามแผนผังของแบบวัดผู้วิจัยได้ยึดค่า t เป็นหลักในการคัดเลือกข้อ

3) นำรายข้อที่ผ่านข้อ 1) และ 2) ของแต่ละแบบวัดมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการหาความตรงเชิงสิ่งกับ (Construct validity) (Bagozz, 1993; Western & Rosenthal, 2003) หรือเดิมเรียกว่า “ความตรงเชิงโครงสร้าง” (Wiratchai, 2010) โดยมีเกณฑ์ในการตัดสินความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Fit measures) (Wiratchai, 1994) จำนวน 5 เกณฑ์ โดยแบบวัดที่ผ่านการทดสอบในงานวิจัยนี้ควรผ่านอย่างน้อย 3 ใน 5 เกณฑ์ โดยมีค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics) เป็นหลัก

4) วิเคราะห์หาค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics) เป็นดัชนีที่พัฒนาโดย Joreskog and Sorbom (1989) ควรมีค่าน้อย ยิ่งเข้าใกล้ค่าที่เป็นศูนย์ยิ่งดีและค่า p-value ควรเป็นค่าที่ไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งจะแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยทั่วไปแล้วหลักง่ายๆ ของการทดสอบความกลมกลืนโดยวิธีนี้คือ ถ้าผลหารระหว่างค่า Chi-square กับค่า Degree of Freedom (df) ควรมีค่าไม่เกิน 2.00 แสดงว่าโมเดลมีแนวโน้มที่จะสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงใช้เกณฑ์ตัดสินว่าค่า Chi-square จะต้องต้องมีค่ามี p-value ที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) เป็นดัชนีที่พัฒนาโดย Browne and Cudeck (1993) เป็นค่าที่แสดงความแตกต่างต่อ Degree of Freedom ซึ่งค่า RMSEA ควรมีค่าน้อยกว่า 0.05 ลงไป จึงจะแสดงความแตกต่างสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้เกณฑ์นี้เช่นเดียวกัน

6) วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index: CFI) เป็นดัชนีที่พัฒนาโดย Bentler (1990) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0 กับ 1 ยิ่งค่า CFI เข้าใกล้ 1.00 ยิ่งแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในงานวิจัยนี้จึงใช้เกณฑ์ตัดสินว่าค่า CFI ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

7) วิเคราะห์หาค่าดัชนีค่ามาตรฐานของความแตกต่างระหว่างค่าสัมประสิทธิ์ที่สังเกตได้กับค่าสัมประสิทธิ์ที่ถูกทำนาย (Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) ค่ายิ่งน้อยกว่า 0.08 ยิ่งแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มาก (Hu & Bentler, 1999) 8) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ

ของ Tucker and Lewis (Tucker-Lewis Index: TLI) ค่ายิ่งน้อยกว่า 0.90 ยิ่งแสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มาก

9) เมื่อผ่านการพิสูจน์ข้างต้นแล้ว จะได้ทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแต่ละแบบวัด (Reliability) ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha method) ค่าความเชื่อมั่นควรจะมีมากกว่า 0.70 แต่แบบวัดบุคคลในการวิจัย ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ถือว่าเป็นที่ยอมรับ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแบบวัดเหล่านี้ เมื่อทำการวิเคราะห์ตามรายละเอียดข้างต้นจึงถือว่ามีความน่าเชื่อถือสูง (ตาราง 1)

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ (Correlation analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้เกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ 3 ระดับ (Cohen, 1988) การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) แบบ Enter และ Stepwise โดยใช้ตัวทำนายหลายตัวในการทำนายตัวถูกทำนายทีละตัว ใช้เกณฑ์เปอร์เซ็นต์ทำนายความแตกต่างที่ ร้อยละ 5 (Cohen, 1977) ส่วนการวิเคราะห์ผลนอกเหนือสมมติฐาน ได้ทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง (Three-way analysis of variance) เพื่อหากกลุ่มเสี่ยงโดยถ้าพบว่ามีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ก็จะนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' ต่อไป

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ผ่านการรับรองมาตรฐานทางจริยธรรมในคนเลขที่ UTCCEC/Expedited004/2564

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ เก็บข้อมูลได้ทั้งสิ้น 652 คน คัดแบบวัดที่ตอบเกี่ยวกับตัวแปรอิสระและตัวแปรตามได้สมบูรณ์ เหลือเพียง 612 คน อายุเฉลี่ย 20 ปี เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.4 ส่วนใหญ่เรียนสาขาทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และบริหารธุรกิจ ร้อยละ 53.7 ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาที่มีพี่น้อง ร้อยละ 78.9 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 65.9 นักศึกษาเกรดเฉลี่ย 3.38 ส่วนใหญ่การศึกษาของบิดาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 77.8 และส่วนใหญ่การศึกษาของมารดาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 58.8

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มรวม ($N=612$) พบว่า 1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ เป็นคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดและมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ($r=0.638, p<.01$) ส่วนตัวแปรอื่นๆ มีค่าอยู่ระหว่าง $-.108$ ถึง $.411$ 2) กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิมจำนวน 3 ตัวแปรนั้น การประเมินแก่นแห่งตน และ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เป็นคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r=0.620, p<.01$) ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิมอื่นๆ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.078 ถึง 0.258 และ 3) กลุ่มตัวแปรสถานการณ์จำนวน 3 ตัวแปรนั้น การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ และ การเห็นแบบอย่างจากครอบครัว เป็นคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ($r=0.187, p<.01$) (ตาราง 2)

ตาราง 1
คุณภาพของเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัย

ชื่อตัวแปร	จำนวน		พิสัยค่า t	ค่าความเชื่อมั่น (α)	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factory Analysis)						
	จำนวน	จำนวน			ค่า χ^2	df	P-value ($p > 0.05$)	RMSEA (≤ 0.06)	CFI (≥ 0.95)	TLI (≥ 0.95)	SRMR/WEME (≤ 0.08)
1. แบบวัดพฤติกรรมกำบังกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา*	20	16	2.321 – 8.269	0.686	74.432	34	0.1312	0.057	0.952	0.993	0.051
2. แบบวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมกำบังกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา*	15	12	2.243 – 4.643	0.784	41.103	33	0.1462	0.032	0.975	0.996	0.047
3. แบบวัดความเชื่ออำนาจในตนเองในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา*	15	12	3.475 – 5.725	0.792	64.183	74	0.3841	0.016	0.996	0.992	0.063
4. แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	18	16	2.214 – 6.764	0.816	74.553	56	0.3123	0.052	0.983	0.978	0.065
5. แบบวัดการประเมินแก่ตนเอง	14	12	3.616 – 6.421	0.824	43.454	36	0.2212	0.032	0.994	0.964	0.068
6. แบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง	16	12	2.411 – 8.635	0.808	36.332	48	0.3232	0.042	0.996	0.992	0.080
7. แบบวัดการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์	12	10	2.993 – 6.445	0.713	42.512	64	0.1053	0.025	0.997	0.993	0.076
8. แบบวัดทัศนคติจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย*	12	10	2.363 – 8.324	0.740	36.454	31	0.4351	0.041	0.984	0.976	0.078
9. แบบวัดการเห็นแบบอย่างจากครอบครัว*	17	14	2.330 – 6.443	0.811	56.353	33	0.4153	0.045	0.992	0.989	0.077

หมายเหตุ. * เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในงานวิจัยนี้ ** ในงานวิจัยนี้ให้ค่า t มากกว่าค่า t มากกว่าค่า r โดยเกณฑ์การคัดเลือกข้อคือ ค่า $t \geq 2.00$ และค่า $r \geq 0.20$, CFA ใช้เกณฑ์ผ่าน 3 ใน 5 เกณฑ์ขึ้นไปโดยเฉพาะเมื่อค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในกลุ่มรวม (N=612)

ตัวแปร	Mean	S.D.	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	69.90	9.14	1								
2.	52.59	11.07	.091*	1							
3.	52.05	6.78	.299**	-.216**	1						
4.	65.17	4.94	-.108**	.412**	-.074	1					
5.	48.00	5.84	.411**	0.025	.263**	0.078	1				
6.	53.55	6.08	.237**	.286**	.165**	.258**	.620**	1			
7.	43.89	4.54	.638**	.126**	.437**	0.017	.631**	.371**	1		
8.	38.40	3.30	.191**	.285**	-.119**	.458**	.194**	.500**	0.016	1	
9.	54.58	5.89	.356**	-0.012	.229**	.121**	.394**	.119**	.187**	-.269**	1

หมายเหตุ. * $p < .05$, ** $p < .01$

ตัวแปร 1: พฤติกรรมการป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2:ทัศนคติต่อพฤติกรรมมา 3: ความเชื่ออำนาจในตนเอง 4: การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5: การประเมินตนเองตนเอง 6: ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง 7: การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ 8: ปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย 9: การเห็นแบบอย่างจากครอบครัว

ผลการทำนายพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์และจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

ใช้การวิเคราะห์สถิติแบบถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐานและแบบเป็นขั้น (Enter and stepwise) พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มรวม ตัวทำนายทั้ง 10 ตัวแปร ชุดที่ 5 สามารถทำนายพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยทำนายได้ ร้อยละ 71.70 โดยมีลำดับตัวทำนายสำคัญเรียงจากมากไปน้อยคือ การรับรู้ข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย การเห็นแบบอย่างจากครอบครัว ทศนคติต่อพฤติกรรมกำบังแพร่และป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การประเมินแก่นแห่งตน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .76, .66, .58, .05, -.16, -.29 และ -.45 2) ผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อย 17 กลุ่มย่อย ตัวทำนายทั้ง 10 ตัวแปร ชุดที่ 5 สามารถทำนายพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้มากที่สุดคือ กลุ่มมารดาการศึกษาสูง โดยทำนายได้ ร้อยละ 85.9 โดยมีลำดับตัวทำนายสำคัญเรียงจากมากไปน้อยคือ ทศนคติต่อพฤติกรรมกำบังและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา การเห็นแบบอย่างจากครอบครัว ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน การประเมินแก่นแห่งตน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งมีค่าเบต้าตามลำดับคือ .61, .40, .21, .16 และ .06 3) ส่วนผลการวิเคราะห์ในกลุ่มย่อย 17 กลุ่มย่อย กลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์การทำนายใช้เกณฑ์ความแตกต่างอย่างน้อย ร้อยละ 5 (Cohen, 1977) ได้แก่ กลุ่มเพศชาย กลุ่มเพศหญิง กลุ่มอายุน้อย กลุ่มสาขาทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และบริหารธุรกิจ กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง กลุ่มอยู่หอพักเพียงลำพัง และกลุ่มมารดาการศึกษาต่ำ (ตาราง 3)

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของคะแนนตัวแปรกลุ่มจิตลักษณะเดิม กลุ่มสถานการณ์ จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ตามลักษณะชีวสังคมภูมิหลังที่สำคัญ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของตัวแปรกลุ่มสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม จิตลักษณะตามสถานการณ์ และพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ตามเพศ เกรดเฉลี่ย และสาขาที่เรียน พบว่า 1) คะแนนของพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์แบบสองทางระหว่างเพศ กับ เกรดเฉลี่ย 2) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe' มีคู่ที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ 1 คู่ ได้แก่ นักศึกษาเพศชายเกรดเฉลี่ยสูงมีพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่านักศึกษาเพศหญิงเกรดเฉลี่ยต่ำ (ตาราง 4 และตาราง 5)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยนี้ พบว่า สนับสนุนสมมติฐานที่ 1 คือ กลุ่มจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และ จิตลักษณะตามสถานการณ์ ร่วมกันทำนายพฤติกรรมกำบังโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ได้มากกว่าตัวทำนายจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงลำพังอย่างน้อย ร้อยละ 5 ผลเช่นนี้ไม่พบในกลุ่มรวม แต่พบในกลุ่มย่อยบางกลุ่มคือ กลุ่มเพศชาย กลุ่มเพศหญิง กลุ่มอายุน้อย กลุ่มสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และบริหารธุรกิจ กลุ่มเกรดเฉลี่ยต่ำ กลุ่มเกรดเฉลี่ยสูง กลุ่มอยู่หอพักเพียงลำพัง และกลุ่มมารดาการศึกษาต่ำ โดยมีการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมได้สูงสุด รองลงมาได้แก่ การเห็นแบบอย่างจากครอบครัว เป็นตัวแปรที่สำคัญที่สามารถทำนายพฤติกรรมได้สูงสุดในกลุ่มรวม รองลงมาได้แก่ ปทัสถานจากเพื่อน

ตาราง 3

ผลการทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา โดยใช้จิตลักษณะเดิม สถานการณ์และจิตลักษณะตามสถานการณ์เป็นตัวทำนาย

กลุ่ม	จำนวนคน	ชุด 3) จิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ (1-6)					ชุด 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ (7-8)					ชุด 5 รวมทุกตัวแปร (1-8)					% ทำนาย แตกต่างกัน
		% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	% ทำนาย	ตัวทำนาย	ค่าเบต้า (Beta)	
กลุ่มรวม	612	71.5	4 5 6 1 2 3	.77 .67 .58 -.43 -.31 -	11.5	8 7	.33 .16	71.7	4 5 6 1 2 3	.76 .66 .58 -.45 -.29 -.16 .05	0.2						
เพศชาย	235	67.3	4 6 1 5	.14	19.0	7 8	.46 .15	77.9	7	.65 .57 -.32 .28	10.6						
เพศหญิง	377	63.1	6 1 2 3	.55 .47 .42 -.38	10.0	8 7	.28 .19	72.1	4 6 1 5	.90 .62 -.38 .22 -.19	9.0						
อายุน้อย	428	72.6	4 5 6 2 3	.36 -.34 -.04 -.03	8.4	7 8	.24 .22	62.6	4 6 1 7 2 3	.59 .29 -.23 .22 .11	10.0						
อายุมาก	184	80.8	1 5 4	.69 .65 .62 -.33 -.13	18.5	8	.62	82.8	4 5 6 2 3	.78 .27 .02	2.0						
สาย วิทยาศาสตร์	277	73.6	5 6 1 4	-.82 .42 .28	12.1	8 7	.64 .34	79.6	1 5 4	.71 -.69 .43 .13	-6.0						
สาย สังคมศาสตร์	335	61.6	4 5 6 1	.57 -.49 .45 .38	14.1	8	.20	68.6	5 6 1 4	.57 -.49 .33 -.29 .06	7.0						
เกรดเฉลี่ยต่ำ	179	70.6	5 3 2 6	.65 .45 .42 -.32	7.8	7 8	.25 .17	76.6	4 7 5 6 1	.50 .28 .24 .21	6.0						
เกรดเฉลี่ยสูง	433	61.9	4 6 5 2	.65 .38 -.22 .08	22.3	7	-.47	78.9	5 3 2 6	.49 .29 -.27 .21	17.0						
เป็นลูกคนแรก	129	71.5	4	.86 .70 .57 -.52	16.1	7	.43	72.3	4 8 5 2 7	.51 .30 .21 .16	0.8						
ไม่ใช่ลูกคนแรก	483	76.3	4 6 5 2 1	.95	8.9	8	.29	78.3	4 6 1 5	.71 .58 -.32 -.28	2.0						
อยู่หอพัก	93	61.8	6 2 1	.87 .68 .61 -.50 -.37	7.4	8	.24	71.8	6 1 2 3	.51 .50 .23 .21 .16	10.0						
อยู่กับพ่อแม่	412	75.2	4 6 5 2 1	.84 -.58 -.13	22.5	7 8	.46 .15	77.2	4 5 6 7 3	.58 -.32 -.28	2.0						
อยู่กับญาติ	75	74.5	4	.88 .81 .79 -.60 -.34	7.8	8 7	.28 .19	78.5	1 5 8	.51 .50 .21 .16	4.0						
บิดาการศึกษาต่ำ	397	73.4	4 6 5 1 2	.97	22.3	7 8	.24 .22	73.9	5 6 1 4	.61 .38 -.32 -.20	0.5						
บิดาการศึกษาสูง	113	79.1	4	.74 .67 .62 -.51 -.37	16.1	8	.61	83.1	4 5 6 1	.51 .50 .21 .16	4.0						
มารดาการศึกษาต่ำ	300	70.4	2 6 3 1	.99	8.9	8 7	.64 .36	80.4	5 3 2 6	.41 .38 -.32 -.28	10.0						
มารดาการศึกษาสูง	210	83.9	4 6 2 1	.51 .50 .21 .16	7.4	7	.27	85.9	4 6 5 2	.61 .40 .21 .16 .06	2.0						
				.91 .58 -.32 -.28						7 6 3 2 1							

หมายเหตุ. ค่าเบต้าทุกตัวมีนัยสำคัญที่ .05 และ *มีเปอร์เซ็นต์แตกต่างตั้งแต่ 5.0% ขึ้นไป

ตัวทำนายที่ 1 คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ตัวทำนายที่ 2 คือ การประเมินกันเอง

ตัวทำนายที่ 3 คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง

ตัวทำนายที่ 4 คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์

ตัวทำนายที่ 5 คือ ปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย

ตัวทำนายที่ 6 คือ การเห็นแบบอย่างจากครอบครัว

ตัวทำนายที่ 7 ทิศนคติต่อพฤติกรรมและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

ตัวทำนายที่ 8 ความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา

ในมหาวิทยาลัย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การประเมินแก่นแท้ของตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน ตัวทำนายที่กล่าวมา ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานเพียงบางส่วนเท่านั้น สังเกตได้ว่ามาจากทั้งกลุ่มของ กลุ่มจิตลักษณะเดิม สถานการณ์ และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ ผลการวิจัยนี้จึงสนับสนุนแนวคิดทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Magnusson & Endler, 1977) และสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตหลายเรื่องที่ทำทดสอบแนวคิดรูปแบบนี้ (Chopik & O'Brien & Konrath, 2017; Supasamut & Bhanthumnavin, 2016; Vazsonyiet et al., 2017) นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 คือ ตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ร่วมกับตัวทำนายกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาได้ตั้งแต่ ร้อยละ 40 ขึ้นไป ผลเช่นนี้ปรากฏในกลุ่มรวมที่สามารถทำนายได้ ร้อยละ 71.7 และอีก 17 กลุ่มย่อย (ภาพประกอบ 2)

ตาราง 4

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทางของพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาตาม เพศ เกรดเฉลี่ย และสาขาที่เรียน

กลุ่ม	จำนวน คน	แสดงค่า F						
		เพศ	เกรดเฉลี่ย	สาขา	กxช	กxค	ชxค	กxชxค
		ก	ข	ค				
พฤติกรรมการป้องกันโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา	612	23.46***	37.04***	27.86***	36.55***	2.82	3.68	0.00

หมายเหตุ. *** $p < .001$

ตาราง 5

ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยตามตัวแปรตาม เมื่อเทียบกับตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม	ตัวแปร อิสระ	คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรตาม									
		กลุ่มที่มีคะแนนมาก					กลุ่มที่มีคะแนนน้อย				
		กลุ่ม	Mean	Std. Error	95% CI Lower	95% CI Upper	กลุ่ม	Mean	Std. Error	95% CI Lower	95% CI Upper
พฤติกรรม การป้องกัน โรคติดเชื้อ ไวรัสโคโร นา	เพศ	ชาย	70.031	.564	68.923	71.139	หญิง	68.454	.532	67.410	69.499
	เกรด เฉลี่ย*	สูง	71.426	.485	70.474	72.378	ต่ำ	66.594	.656	65.305	67.883
	สาขา	วิทย์	70.132	.513	69.124	71.140	สังคม	68.320	.617	67.109	69.531

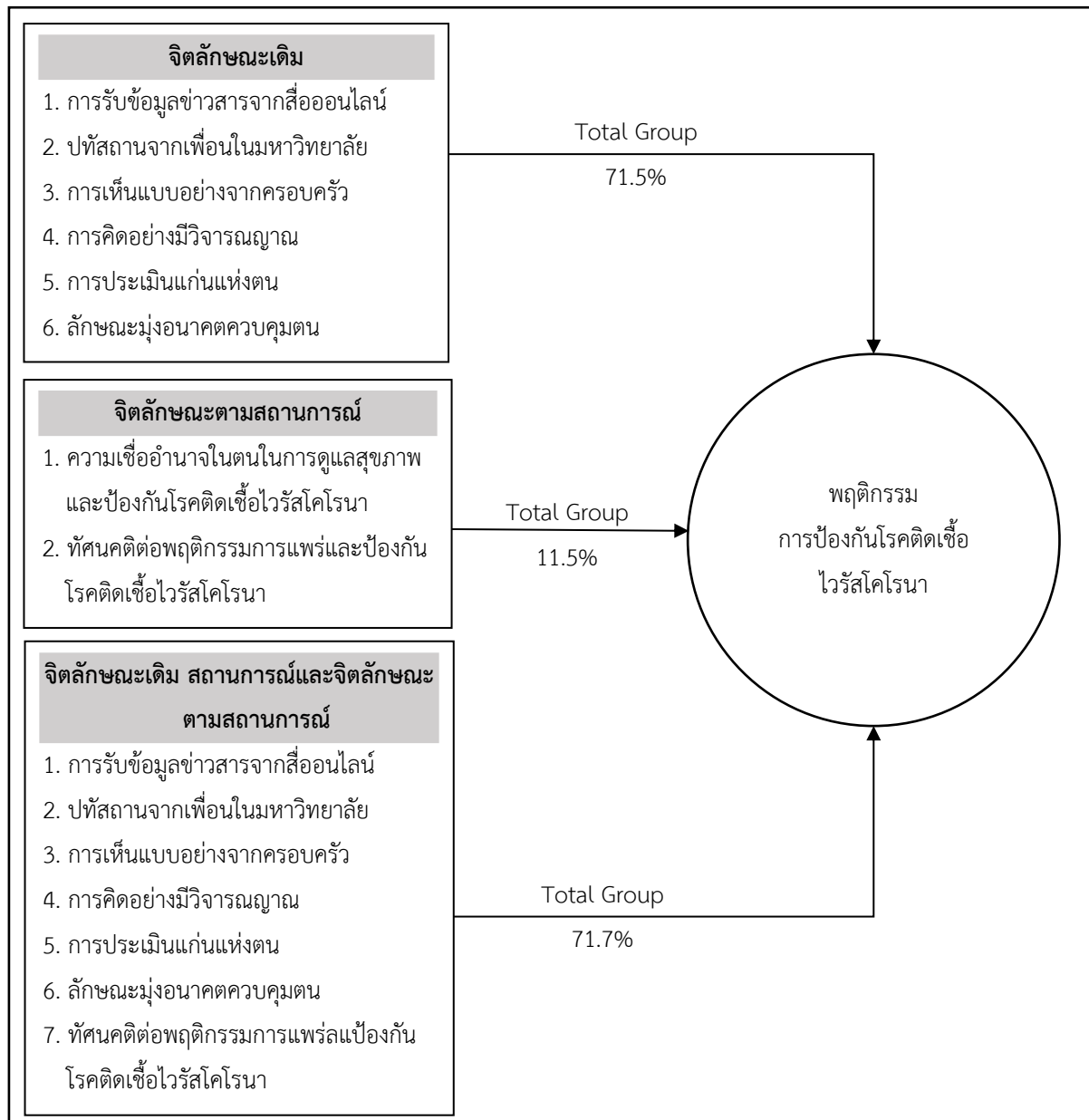
หมายเหตุ. *กลุ่มตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญที่ 0.5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่า การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับแรก ในการทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของกลุ่มรวมและ 17 กลุ่มย่อย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัย Suwande (2543) พบว่า การรับรู้ข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม เป็นตัวทำนายพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการ

สร้างขยะ ที่สำคัญลำดับ 2 มีค่าเบต้าเท่ากับ .18 อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Khadthipong (2553) ศึกษาพฤติกรรมการสนับสนุนให้เพื่อนฉลาดทางการเมือง พบว่า การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อ เป็นตัวทำนายสำคัญลำดับแรกของพฤติกรรมการสนับสนุนให้เพื่อนฉลาดทางการเมือง มีค่าเบต้าเท่ากับ .70 และจากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว พบว่า ตัวแปรที่เป็นตัวทำนายสำคัญของพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา สอดคล้องกับแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Theory of Acceptance Model: TAM) ของ Davis et al. (1989) กล่าวว่า บุคคลหนึ่งจะมีการยอมรับเทคโนโลยีได้เกิดจากปัจจัยหลัก 2 ประการได้แก่ 1) การรับรู้ถึงประโยชน์ และ 2) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน เนื่องจากการรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการยอมรับคอมพิวเตอร์ และมีความเชื่อมโยงกับทัศนคติต่อการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้งานคอมพิวเตอร์ และทัศนคติที่มีต่อการใช้งานเทคโนโลยีของบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้เทคโนโลยีนั้น

ภาพประกอบ 2

ผลการทำนายพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากว่า การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์มีความสำคัญต่อนักศึกษาระดับปริญญาตรีอย่างมาก เพราะนักศึกษานิยมใช้ช่องทางของการสื่อออนไลน์เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Theory of Acceptance Model: TAM) ของ Davis et al. (1989) ที่กล่าวถึงการรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน กล่าวคือ นักศึกษาที่มีรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ หรือติดตามข่าวสารจากสื่อออนไลน์เป็นประจำ จะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากกว่า นักศึกษากลุ่มอื่นๆ เพราะความพร้อมในการเปิดรับความรู้ใหม่ๆ และเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาทางช่องทางการสื่อสารออนไลน์สามารถอัปเดตข้อมูลได้ตลอดเวลา อันจะส่งผลให้เกิดการตระหนักถึงผลเสียของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาที่อาจจะเกิดขึ้นกับสุขภาพของตนเองและคนรอบข้างได้ จนเป็นเหตุให้นักศึกษามีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และเรียนรู้ที่จะป้องกันตนเองมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยและพัฒนา

1. ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาลดลง และควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับต้นๆ เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากยิ่งขึ้น ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาเพศหญิง กลุ่มนักศึกษาเกรดเฉลี่ยต่ำ และกลุ่มนักศึกษาที่เรียนสาขาทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ โดยกลุ่มเหล่านี้ควรได้รับการพัฒนาและอบรมดังนี้ กลุ่มนักศึกษาเพศหญิง ปัจจัยปกป้องที่ต้องพัฒนาเพิ่มคือ ปทัสถานจากเพื่อนในมหาวิทยาลัย และและความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา กลุ่มนักศึกษาเกรดเฉลี่ยต่ำ ปัจจัยปกป้องที่ต้องพัฒนาเพิ่ม คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อออนไลน์ ทักษะติดต่อพฤติกรรมการแพร่และการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา และความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา กลุ่มนักศึกษาที่เรียนสาขาด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และบริหารธุรกิจ ปัจจัยปกป้องที่ต้องพัฒนาเพิ่ม คือ การประเมินแก่นแห่งตน ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และความเชื่ออำนาจในตนในการดูแลสุขภาพและการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2. การสร้างแนวทางการป้องกัน ควรพัฒนาการฝึกอบรมทางออนไลน์ให้นักศึกษาเรียนรู้ และรู้จักมาตรการในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนามากยิ่งขึ้นและอย่างถูกวิธี และควรเน้นย้ำให้นักศึกษามีการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่พร้อมจะไตร่ตรองข้อมูล และเลือกที่จะเชื่อข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ
3. งานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาในเชิงความสัมพันธ์เปรียบเทียบ (Correlational – comparative study) ซึ่งยังไม่ได้ดำเนินการพิสูจน์ยืนยันถึงความเป็นเหตุและผล ในโอกาสต่อไปอาจพัฒนาต่อในการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อสร้างชุดฝึกอบรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Ajzen, I. (1991). Theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)

- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior*. Prentice-Hall.
- Aquino, K., & Reed, I. I. (2002). The self-importance of moral identity. *Journal of Personality and Social Psychology*, *83*(6), 1423.
- Aquino, K., McFerran, B., & Laven, M. (2011). Moral identity and the experience of moral elevation in response to acts of uncommon goodness. *Journal of Personality and Social Psychology*, *100*(4), 703-718.
- Bandura, A. (2002). Selective moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal of Moral Education*, *31*(2), 101-119.
- Bentler, P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*, *107*(2), 238-246. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.107.2.238>
- Bhanthumnavin, D. (1988). Kān wat læ kānwichāi thāsanakhati thī moṣom tān lakwichā kān [Measuring and researching appropriate attitudes according to academic principles]. *Journal of Kasetsart Educational Review*, *5*, 62-81.
- Bhanthumnavin, D. (1993). *Laksana thāng chit læ phruttkam khōng nakriān wairun thī yū nai saphāwa siāng nai khroṅkhrūa læ thāng pōngkan* [Psychological and Behavioral Characteristics of Adolescent Students in Vulnerable Family and Prevention] (Research Report). Office of the National Youth Promotion and Coordination Committee.
- Bhanthumnavin, D. (1998). *Tamrā khan sūng rūāng thritsadi kān wat læ ngānwichāi 'ēkkalak hāng 'ikō nai Khon Thai læ tāngprathet* [Advanced Textbook on Measurement Theory and Research on Ego Identity in Thai and Foreign Countries]. National Institute of Development Administration.
- Bhanthumnavin, D. (2000). importance of supervisory social support and its implication for HRD in Thailand. *Psychology and Developing Societies*, *12*(2), 155-166.
- Bhanthumnavin, D. (2008). Kānwichāi phūa phatthanā khruāngmū wat chit laksana chit phōphāng bāep phahu radap [Empirical construction of multilevel psychological sufficiency scales]. *Journal of Psycho-Behavioral Science: Thai Behavioral System*, *5*(1), 122-154.
- Bhanthumnavin, D. (2013). *Patchai choēng het læ phon khōng phruttkam siāngyāng mī sati khōng nakriān radap matthayommasuksā* [Antecedents and consequences of mindful risk-taking behavior in secondary school students] (Research Report). National Research Council of Thailand.

- Bhanthumnavin, D. (2015). *Patchai chøeng hēt thī kīeokhøng kap khwām phrø̄m læ sakkayaphāp khø̄ng kān pen nakwichai khø̄ng bukkhon laī praphēt: Radap parinya tho - 'ek* [The causal factors related to the readiness and potential of being a researcher of Many types of people: Master's degree - Ph.D.] (Research Report). National Research Council of Thailand.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Sage.
- Chanchanakit, N. (2005). *Patchai chøeng hēt bæp burānākān rawāng khrōpkhruā sangkhom læ chit laksana thī kīeokhøng kap phruttkam kānchai thōrasap mū thūyāng mōsom khø̄ng naksuksā* [Integrated causal factors between family, society and psychopathology related to appropriate mobile phone use behavior of students.] [Unpublished master's thesis]. National Institute of Development Administration.
- Chodsudsanae, N. (2002). *Patchai thāng chit sangkhom thī kīeokhøng kap phruttkam kānthø̄ngthīe chøeng 'anurak khø̄ng naksuksā mahāwitthayālai* [Psycho-social correlations of ecotourist behavior in university students] (Research Report). National Institute of Development Administration.
https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/NIDA.the.2002.294
- Chopik, W. J., O'Brien, E., & Konrath, S. H. (2017). Differences in empathic concern and perspective taking across 63 countries. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 48*(1), 23-38
- Churaitatsanee, N., Sawangsopakul, B., & Niyamangkul, S. (2009). *Khwāmsamphan khø̄ng khwām chūā 'amnāt phāinai - phāinōk ton læ khwām chūā dān sukkhaphāp kap kāndulæ ton 'ēng khø̄ng phūpūai wairun* [Relationships of Internal-External Locus of Control and Health Belief to Self-Care of Adolescent Patients] [Unpublished master's thesis]. Kasetsart University.
- Cohen, J. (1977). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. Academic Press.
- D'Agostino, R. B., & Cureton, E. E. (1975). The 27 percent rule revisited. *Educational and Psychological Measurement, 35*(1), 47-50.
- Davis, F. D., Bagozzi, P. R., & Warshaw, R. P. (1989). User acceptance of computer technology: a comparison of two theoretical models. *Management Science, 35*(8), 982-1003.
<https://doi.org/10.1287/mnsc.35.8.982>
- De Leeuw, A., Valois, P., Ajzen, I., & Schmidt, P. (2015). Using the theory of planned behavior to identify key beliefs underlying pro-environmental behavior in high-school students: Implications for educational interventions. *Journal of Environmental Psychology, 42*, 128-138.

- De Volder, M. L., & Lens, W. (1982). Academic achievement and future time perspective as a cognitive-motivational concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 42(3), 566–571. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.42.3.566>
- Duangchan, P. (2007). *Patchai chaeng sahet khong phruttkam kan pongkan rok 'uan lae datchani muan kai nai dek nakrian chan prathomsuksa pi thi si rongrian sahit Krung Thep Maha Nakhon* [Causal factors of obesity prevention behaviors and body index in fourth grade school children at demonstration schools, Bangkok] [Unpublished doctoral dissertation]. Srinakharinwirot University.
- Glaser, E. M. (1941). *An Experiment in The Development of Critical Thinking*. Teachers College, Columbia University.
- Harris, D. M., & Guten, S. (1979). Health-protective behavior: An exploratory study. *Journal of Health and Social Behavior*, 20(1), 17–29. <https://doi.org/10.2307/2136475>
- Horvath, L. K., & Sczesny, S. (2016). Reducing women's lack of fit with leadership positions? Effects of the wording of job advertisements. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 25(2), 316–328. <https://doi.org/10.1080/1359432X.2015.1067611>
- Hu, L.-t., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Joreskog, A. C., & Sorbom, D. (1989). Structural equation modeling in practice: A review and recommended two-step approach. *Psychological Bulletin*, 103(3), 411–423. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.103.3.411>
- Judge, T. (2009). *Organizational Behavior*. Pearson/Prentice.
- Judge, T. A., Bono, J. E., Erez, A., & Locke, E. A. (2005). Core self-evaluations and job and life satisfaction: The role of self-concordance and goal attainment. *Journal of Applied Psychology*, 90(2), 257–268. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.90.2.257>
- Judge, T. A., Locke, E. A., & Durham, C. C. (1997). The dispositional causes of job satisfaction: A core evaluations approach. *Research in Organizational Behavior*, 19, 151–188
- Kedkomol, T. (2003) *kanwichai lae phatthanā rabop kanpramoen kanriānrū khong nakrian phayaban tam naekhit kanpramoen baep ruammurū amphalang* [A Research and Development of The Evaluation System of Student Nurses' Learning Based on The Collaborative Evaluation Approach]. *Journal of Research Methodology*, 16(3), 545–562.

- Keskomon, T. (2002). *Kānwičhai læ phatthana rabop kānpramoēn kānrīanrū khōṅg nakriān phayābān tān nāōkhīt kānpramoēn bāp rūammū rūamphalang* [A Research and Development of The Evaluation System of Student Nurses' Learning Based on The Collaborative Evaluation Approach]. Chulalongkorn University.
- Khadthipong, P. (2010). *Patčai thāṅg čhīt sangkhom thī kiēokap khwām chalat thāṅgkān mūāṅg khōṅg nisit naksuksā parinya tri* [Psychosocial correlates of optimistic view of politics among university students] [Unpublished master's thesis]. National Institute of Development Administration.
- Magnusson, D., & Endler, N. S. (1977). *Personality at the Crossroads: Current Issues in Interactionism Psychology*. LEA Publishers.
- Makchareon, L., (2013). *Phruttkam kān rīan yāṅg mī prasitthiphāp* [Effective Learning Behavior]. Triple Education Co., Ltd.
- Makmeesub, D. (2010). *Kānsuksā phonkān khīt yāṅg mī wičāranayān læ phon samrit thāṅgkān rīan dūai kān rīan bāp phasomphasān doī chai krabuānkān kē panhā wičakān luāk læ kānchai sūkān rīan kānsōn khōṅg naksuksā radap parinya tri* [A study of critical thinking effects and learning achievement with blended learning by problem solving process in selection and utilization of instructional media subject of undergraduate students] [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University.
- Ngamkana, P. (2014). *phruttkam kāndulæ sukkhaphāp khōṅg Khon Thai nai khēt parimonthon* [Health care behavior of Thai people in the metropolitan area]. *Pathumthani University Academic Journal*, 6(2), 21-30.
- Panthongkhum, N., & Numniem, S. (2003). *Patčai thī kiēokhōṅg kap phruttkam kānmī winai thāṅg kānngoēn khōṅg nisit radap parinya tri mahāwitthayalai kasetsat witthayākhet kamphaēng sēn* [Factors related to the behavior of financial discipline of undergraduate students, Kasetsart University, Kamphaeng Sean Campus]. *Veridian E-Journal Silpakorn University Humanities, Social Sciences, and Arts*, 9(2), 1890-1900.
- Poungjuntaradej, N., & Pleankaew, P. (2016). *Patčai thī mī khwāmsamphan kap kān khīt yāṅg mī wičāranayān khōṅg naksuksā phayābān witthayalai phayābān tamruāt* [Factors related to nursing students' critical thinking, police nursing college]. *Journal of the Police Nurses*, 8(1), 125-135.
- Praneetvatakul, B., & Bhanthumnavin, D. (2018). *Patčai thāṅg čhīt sangkhom thī kiēokhōṅg kap phruttkam kān pōṅgkan læ kān rap læ phrāē rōk nai sathānthī sathārana khōṅg naksuksā*

- radap parinyā tri [Psychosocial as correlates of communicable disease preventive behavior in public places of undergraduate students]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 10(1), 83-102.
- Promlukkano, D. (2006). *Patchai choeng het lae phon khong phruttkam chalat dulae sukhaphap ton khong nakriān matthayommasuksa ton plai nai khroṅkan rōngriān songsaem sukhaphap* [The causal factors and the effect of intelligent behavior to take care of the students' health: High school in health promotion school project]. National Institute of Development Administration.
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80, 609-611.
- Saipopoo, K. (2003). *Patchai thāng chit sangkhom thi kieokhong kap phruttkam kan raksa khwām sa 'at khong nakriān matthayommasuksa ton ton* [Psychosocial Factors Related to Cleaning Behavior of Junior High School Students] [Unpublished master's thesis]. National Institute of Development Administration.
- Sarnthoy, S. (2015). *patchai thāng chit sangkhom thi kieokhong kap phruttkam kan pen phanakngān thi di khong nuāingān* [Psychosocial factors related to organizational citizenship behavior] [Unpublished master's thesis]. The National Institute of Development Administration.
- Steele, J. L., Mc Broom, W. H. (1972). Conceptual and empirical dimensions of health behavior. *Journal of Health and Social Behavior*, 13(4), 382-392.
- Supasamut, D., & Bhanthumnavin, D. (2016). *patchai choeng het baep buranakān thāng dān chit laksana lae sathanakān thi kieokhong kap phruttkam kan boṅrikan bon khruāngbin khong phanakngān tonrap bon khruāngbin* [Integration of psychological and situational antecedents of work behavior in cabin crew]. *Journal of Behavioral Science for Development*, 8(1), 41-62.
- Suttirak, N. (2009). *Khwāmsamphan rawāng khwām chūa 'amnān nai ton khunnalaksana khong ngān kanchatkaṅ nithet khong huānā ho phupūai kap phruttkam kan pōngkan lae khuāpkhum kan titchūa nai rōngphayabān khong phayabān rōngphayabān mahawitthayalai* [Relationships between internal locus of control, Job characteristics, supervision management of head nurses, and prevention and infection control behavior of staff nurses, university hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Education] [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University.

- Suwandee, L. (2000). *Patchai thāng čhit sangkhom thī kiēokhōng kap phruttikam kānlot parimān khaya khōng nakriān nai rōngriān thī khaoruām khroṅkān rung'arun* [Psycho-social correlates of waste minimization behavior of students in Rung Arun Project's schools] [Unpublished master's thesis]. National Institute of Development Administration.
- Wiratchai. N. (1994). *Khwāmsamphan khroṅsāng chōng sēn: Sathiti wikhrō samrap kānwichai thāng sangkhommasāt læ phruttikam sāt (LISREL)* [Relation of LISREL: Analytical Statistics for Social and Behavioral Science Research]. Chulalongkorn University Printing House.
- Wiratchai. N. (2010). *Kānkamnot khanāt tuāyāng nai kānthotsōp sommuttithān ngānwichai* [Curriculum and Instruction Research Unit 10 Analytical Statistics Quantitative: Descriptive Statistics and Parametric Statistics]. Sukhothai Thammathirat Open University Printing House.